

วิชาสังคมศึกษา ม.2

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา

พระรัตนตรัย

รัตนแปลว่าแก้ว หมายถึง สิ่งที่เป็นประเสริฐ สิ่งที่เป็นมงคล

สิ่งที่เป็น คุณงามความดี ประกอบด้วยคุณธรรมความดีงามคณนิยม

ยกย่องเชิดชู) เป็นชื่อรวมสำหรับเรียก พระพุทธ พระธรรม และ

พระสงฆ์

องค์ประกอบของพระรัตนตรัย

1) พระพุทธเจ้า คือ ท่านผู้สอนให้

ประชาชนประพฤติปฏิบัติชอบด้วยกาย

วาจาใจเป็นบุคคลหนึ่งที่ได้ใช้ความเพียร

พยายามค้นหาแสงสว่างทางแห่งความ

จริงในธรรมชาติเพื่อจะช่วยเหลือพระองค์เอง

และสัตว์โลกให้หลุดพ้นจากความทุกข์ *

2) พระธรรม คือ พระธรรมวินัยที่เป็นคำสั่งสอนของ

พระพุทธเจ้าแยกเป็น 2 กลุ่มคือ

(1) คำสั่ง หมายถึง ระเบียบที่บุคคลจะต้องประพฤติ

ปฏิบัติตามมีทั้งข้อห้ามไม่ให้กระทำถ้าใครทำก็เป็นความผิด

และข้ออนุญาตให้กระทำถ้าใครไม่ทำตามก็ถือว่ามีความผิด

(2) คำสอน คือ ธรรมะที่เป็นความจริง ความดีงามเป็น

พวกกุศลธรรม เอกุศล อภัยกฐาธรรม ซึ่งเกิดขึ้นจากการตรัสรู้

ของพระองค์และนำธรรมะเหล่านั้นมาสั่งสอนชาวโลก

3) พระสงฆ์ คือ กลุ่มชน ที่เกิด ความศรัทธา เลื่อมใส ใน คำสั่งสอน ของ พระพุทธเจ้า ยอมรับ สละ เพศ ภราดรภาพ ออกบวช ใน พระพุทธศาสนา กลายเป็น กลุ่มชน ที่ ฟังคำสั่งสอน คือ พระ ธรรม ของ พระพุทธเจ้า ~~และ~~

หน้าที่ของพระสงฆ์

(1) ศึกษาคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า พระธรรม

(2) ปฏิบัติตามคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า พระธรรมวินัย

* (3) สอนให้ผู้อื่นปฏิบัติชอบตาม *

พระธรรมคือคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าที่บุคคลได้

ประพฤติปฏิบัติตามที่ทรงแสดงไว้และด้วยการประพฤติ

ปฏิบัติตามธรรมะที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงไว้

ธรรมคุณหมายถึงคุณของพระธรรมมี 6 ประการ

(1) สวากขาโต ธรรมที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้ดีแล้ว

หมายความว่าถูกต้องแล้วไม่ต้องเขียนขึ้นมาใหม่ พุทธบริษัทผู้

ศึกษาในแต่เพียงอธิบายแยกความหรือพูดให้ตรงตามที่

พระพุทธเจ้าทรงสั่งสอนไว้ก็เพียงพอแก่การที่จะระงับดับทุกข์ไว้

(2) **สัมภิกขุโลก** บุคคลผู้ปฏิบัติด้วยตนเอง

หมายความว่า ธรรมะที่ทรงสอนสามารถตรองตามให้เห็นจริงได้

ไม่ต้องเชื่อตามๆ กัน หรือเชื่อตามผู้อื่น ผู้ไม่ปฏิบัติสมควร

บอกเล่าให้ฟังก็ไม่อาจเห็นได้

(3) **อภิกขุโลก** ไม่ประกอบด้วยกาล คือ ไม่ถ้าสมัย กล่าวคือ

พระธรรมเป็นความจริงที่พระพุทธเจ้าทรงค้นพบ และแสดงไป

ตามความจริงนั้น

(4) เอหิปัสสิโก การเรียกให้มาคือ

เมื่อเหตุผลดี ปฏิบัติแล้วได้ผลจริงก็ไม่ต้อง

ชวนเร้นปกปิดหรือกล่าวการพิสูจน์

ทดลอง การแก้การเรียกให้มา

(5) โอปนยิโก การน้อมเข้ามาในตนคือ เมื่อการเรียกให้มา

ดูแล้ว ก็ควรน้อมมาประพฤติปฏิบัติเพียงแต่เรียกให้มาดูเท่านั้นบาง

ที่ก็อาจไม่เกิดผล ถ้าจะให้เกิดผลก็ต้องลงมือปฏิบัติเรียกว่า น้อม

เข้ามาในตนซึ่งมีธรรมปฏิบัติได้โดยระดับ

● พุทธวัจนะ

● พุทธชากก

● คติธรรม

● ปาฎิหารย์

● บาปบุญคุณโทษ

● เหตุการณ์ในสมัยพุทธกาล

● บุคคลในสมัยพุทธกาล

● เกร็ดความรู้อื่นๆ

คำอธิบาย *

คำอุทิศ *

รายงานผู้ร่วมสร้างพระไตรปิฎกออนไลน์ *

(6) ปัจจัยตั้งเวทีทัพโพธิญาณุหิ

อันผู้พึงทราบเฉพาะตนเหมือนการ

กินอาหาร ผู้กินย่อมรู้รสก็เหมือนเฉพาะตน

จะกินแทนหรืออิมแทนกันไม่ได้ผู้

ปฏิบัติจะรู้เองด้วยตนเองเป็นการรู้เอง

จำเพาะตนไม่เกิดความดังเดดสงดัยใน

ผลที่ปรากฏนั้นต่อไปอีก